

Криптовалюта - бұл экономикалық қана емес, сонымен қатар қоғамдағы түбегейлі өзгерістер туралы куәландыратын әлеуметтік құбылыс. Олардың пайда болуынан бастап криптовалюталар дау-дамаймен бағаланды. Олардың пайда болуы қазіргі әлемдік экономика мен дәстүрлі қаржы жүйесі үшін өзіндік сынақ болды [4]. Криптовалюта қолданыстағы қаржы жүйесін шайқалтқан жоқ, бірақ дәстүрлі емес қаржы құралдарының мүмкіндіктерін кеңейтті.

Әрбір криптовалютаның өзіндік ерекшеліктері бар, сондықтан биткоин дағдарысы жалпы криптовалюта нарығының даму әлеуетіне кері әсер етеді деп дау айту мүмкін емес. Криптовалюта нарығы белсенді дами беретін сияқты. Сарапшылардың барлығы бірдей теріс емес екенін және 2018 жылды криптовалюта тарихының соңы ретінде қабылдайтынын ескеру маңызды. Кейбір сарапшылар биткоин 2011 жылғы дағдарыстан аман-есен өткенін атап өтті, бұл оның қазіргі дағдарысқа қарсы тұру қабілетін болжауға мүмкіндік береді. Сарапшылар сонымен қатар 2018 жылдың соңына қарай криптовалюта нарығында оң өзгерістер болады деп болжайды.

Осылайша, біз адамдар жаңа экономикалық құбылыстардан, әсіресе олар қаржыландыру мен әлауқатпен тығыз байланысты болған кезде, тіпті алаңдаушылықтың көрінетін себептері болмаса да, олардан сақданады деген қорытынды жасауға болады. Криптовалюта - бұл жаңа және қауіпті актив. Дамудың бастапқы кезеңдерінде жаңадан пайда болатын нарықтар әрдайым алдын-ала болжанбайды, сондықтан ішінара 2018 жылғы криптовалюта дағдарысы олардың құлдырауының хабаршысы ретінде қабылданады.

Әдебиеттер тізімі

1. Бердышев А.В. Блокчейн банктерді дамытудың технологиялық негізі ретінде. -2018. -135 б.
2. Рахматуллина В.Г. Блокчейн технологиясы: қазіргі кезде қаржылық төңкерісті не қозғауда. - 2017. - 448 б.
3. Шайдуллина В.К. Криптовалюта айналымын құқықтық реттеу: шетелдік тәжірибе. -2018. -52 б.
4. Ломовцев Д.А. Әр түрлі елдердегі биткоинді құқықтық реттеудің салыстырмалы сипаттамасы. -2014. -9 б.

Финтех - қозғалыс көшбасшылары

Қ.Н. Нұржан¹, Н. Хамитхан²

¹«Қаржы» мамандығы бойынша 2 курс студенті

²Э.ғ.м., «Қаржы» кафедрасының аға оқытушысы

^{1,2}Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Аннотация: Бұл мақалада әлемнің алғыр алыптарының мысалдары келтіріліп, талқыланған. Қаржы технологияларының енгізу жағынан негізін салған алпауыттардың қателері мен үздік тәжірибелер қарастырылған.

Кілт сөздер: финтех, WeChatPay, Азия-Тынық мұхиты, Alibaba

Финтех әлемдік қаржы индустриясын айналдыруды жалғастыруда. 2019 жылдың бірінші жартысында 962 қаржылық стартап инвестиция тартты, олардың жалпы көлемі 37,9 млрд. Бұл ретте Азия-Тынық мұхиты өңіріндегі финтех кеңінен таралған және 831,7 млрд. 2018 жылға арналған.

Финтех-өңірдегі революцияны Қытай басқарады. Ол AlibabaGroup құрамына кіретін ірі халықаралық төлем жүйелерінің бірі Alipay бар әлемді таң қалдырады. Платформада 450 млн-нан астам жазылушылар мен 200 қаржы серіктестері бар және банк шоттарын басқару, несие карталары бойынша төлемдер, P2P аударымдары, тамақтануға тапсырыс беру, сақтандыруды таңдау және тіпті қоғамдық көлікке билет сатып алу сияқты көптеген қаржылық қызметтерді ұсынады.

Alibaba-ның ең жақын бәсекелесі Tencent-әлемдегі қытайлық технологиялық компаниялардың көшбасшыларының бірі. 2019 жылдың бірінші тоқсанында TenCent табысы 3,1 млрд долларды құрады. Мұндай табыс барынша қолайлы және қауіпсіз онлайн-транзакцияларға пайдаланушылардың үлкен сұранысымен байланысты. Компанияның ең танымал өнімдерінің бірі WeChat әлеуметтік желілеріне арналған мобильді қосымша болып табылады. Уақыт өте келе сервис WeChatPay-опциясымен жабдықталған. Бұл электрондық әмиян елдегі ең қажетті төлем тәсілдерінің бірі болып саналады.

2018 жылдың соңынан бастап Tencent компаниясы және Гонконг ірі банктерінің бірі HangSengBank бөлшек төлем қызметтерін енгізу және шоттарды қашықтан ашу сияқты бірқатар бастамаларды бірлесіп жұмыс істейді.

Аграрлық-индустриялық елдегі қаржы

Қытай Азия финтех-балын толығымен басқарады, бірақ оның жақын көршісі Үндістан қалып қойған жоқ. Бұл ел халқының 31% ғана қалаларда тұрады. Дүниежүзілік банктің баяндамасына сәйкес, банктік қызмет көрсетуге қол жеткізусіз тұрғындар саны бойынша Үндістан Индонезия мен Пәкістанды басып оза отырып, әлемде екінші орын алады. Бұл, өз кезегінде, көптеген финтех-ұйымдардың пайда болуына әкелді.

Мысалы, GramCover ауыл тұрғындарын сақтандыру қажеттілігі туралы хабардар етеді. Технологиялық платформа шағын елді мекендерде тұратын клиенттерге қолжетімді және түсінікті сақтандыру өнімдерін кедергісіз жеткізеді.

Үлкен мүмкіндіктер нарығы

Халық санының аздығына қарамастан, Сингапур өзі туралы финтех-нарықтың негізгі ойыншысы ретінде мәлімдей алды. Accenture зерттеуіне сәйкес, 2019 жылдың алғашқы тоғыз айында бұл салаға инвестициялар 735 млн. Мысалы, сингапурлық cashwagon қаржы компаниясы Индонезия, Шри-Ланка, Филиппин, Вьетнам, Малайзия тұрғындары үшін, яғни дәстүрлі қаржы мекемелерінің қызметтерін толық көлемде пайдалана алмайтын адамдар үшін түрлі қаржы өнімдеріне онлайн-қолжетімділікті қамтамасыз етеді. Платформа күрделі және ұзақ процедураларсыз онлайн несие өтінім беруге көмектеседі. Сарапшылардың болжамы бойынша, 2020 жылы осындай cashwagon p2p платформасы Индонезияның ЖІӨ-ге шамамен 100 трлн рупийді әкеледі, бұл 2018 жылмен салыстырғанда төрт есе көп.

Алдағы 5 жылда mas (Monetary Authority of Singapore) Сингапур реттеушісі 167 млн доллар бөлуге уәде берді. қаржы компанияларын қаржылық стартаптармен ынтымақтасу үшін. Пайдаланушыларда карталардың болмауы электрондық коммерцияның дамуына кедергі келтіреді – бұл міндетті қаржы нарығының ойыншылары біртіндеп шешеді, ол болмаған адамдарға классикалық қаржылық қызметтерге қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Тарту полюсі

Малайзияда халықтың өсуі мен күшті B2C-моделінің (бизнес-тұтынушы) арқасында соңғы 5 жылда қаржы ресурстарына сұраныс айтарлықтай өсті. Ішінара мұндай жедел даму Үкіметтің елді қолма-қол ақшасыз қоғамға айналдыруға деген талпынысымен де байланысты.

Жергілікті банктер бизнеске қаржы тартуға тырысады. Мысалы, 2017 жылы Maybank Ant Financial Services Group (Қытай) стратегиялық серіктестігіне кірді. Мұндай ынтымақтастықтың мақсаты-кәсіпкерлер үшін жаңа мүмкіндіктер ашу және өңірдегі нарықтың өсуін ынталандыру. Мәселен, Малайзия бойынша саяхаттайтын Alipay пайдаланушылары түрлі сауда орындарында, элиталық дүкендерден, бажсыз сауда дүкендерінен және танымал қонақ үйлерге дейін байланыссыз төлем қызметтерін пайдалана алады.

Азия-Тынық мұхиты өңіріндегі дамушы елдер дүниежүзілік қаржы-саласын тез жаулап алады. Бұл секторда одан әрі даму уақыт мәселесі болып табылады және Азия континентін оның көшбасшылық ұстанымын нығайта отырып, жаңа биіктікке шығарады.

HongKong Fintech Week кезінде ұсынылған зерттеу Азия-Тынық мұхиты аймағындағы 146 ірі банктердің 84% - ы 2018-2020 жылдар аралығында OpenBanking мүмкіндіктерін кеңейту үшін сыртқы серіктестермен ынтымақтастық мүмкіндігін қарастыратынын көрсетті.

OpenBanking-бұл банктер өз серіктестеріне API арқылы деректерге қол жеткізуге мүмкіндік беретін, ал серіктестер өз кезегінде осы деректерді талдайтын және оларды соңғы клиенттерге қызмет көрсетуді жақсартатын қаржылық сервистерді әзірлеу үшін пайдаланатын стандарт. Бұл банктердің жаңа клиенттерінің санын арттырады, себебі енді серіктестердің клиенттері-банк клиенттері. Осылайша банктер бөгде ұйымдар мен ақпараттық жүйелердің көмегімен өздерінің қаржылық сервистері мен өнімдерін дистрибуциялау арналарын кеңейтеді.

Finastra ұсынған financialInsights-пен әріптестікте жасалған OpenBanking Readiness Index банктерді бес көрсеткіш бойынша бағалайды: қолданбалы бағдарламалау интерфейсі енгізу деңгейі (API), Fintech/бөгде экожүйе, деректерді түрлендіру жағдайы (State of Data-based Transformation), инновациялар жағдайы және деректерді монетизациялау. Ол Азия-Тынық мұхиты аймағындағы 14 нарықтағы 146 ірі банк: Сингапур, Австралия, Гонконг, Жаңа Зеландия, Қытай, Малайзия, Оңтүстік Корея, Үндістан, Таиланд, Тайвань, Жапония, Филиппин, Индонезия және Вьетнамда топ-менеджерлердің, IT-бөлімдерінің басшылары мен сандық технологиялар бойынша директорлардың сауалнамасына негізделген.

Сингапурдың OpenBankingReadinessIndex нәтижесі 8,1, Гонконг-6,6 құрады. Олардың арасында 7,1 баллмен Австралия орналасқан. Бұл ретте Азия-Тынық мұхиты аймағы бойынша орташа көрсеткіш-5,8.

Жалпы алғанда Гонконг деректерді түрлендіру және инновациялар сияқты салаларда көшбасшы болды. Қалған үш салаға әлі де жұмыс істеу керек. Сингапур 2016 жылы OpenBanking бойынша ұсынымдарды жариялады, осылайша Азия-Тынық мұхит аймағында бірінші болып, ал Гонконгта ашық API соңғы тізімі 2018 жылдың басында консультациялық құжат шығарылғаннан кейін 2018 жылдың төртінші тоқсанына ғана шығарылды. 2018 жылдың мамыр айында осындай басшылық принциптерді ұсынған Австралиямен бірге бұл үш экономика "алғашқы қадамдар" деп бағаланады. Айтпақшы, Сингапур OCBC Open API платформасын іске қосқан Оңтүстік-Шығыс Азиядағы алғашқы банк болды. Австралиялық CBA және NAB, сондай-ақ, әлемдік деңгейде бірінші болып Open API әзірлеушілері үшін порталдар ашылды.

Оңтүстік Корея, Жаңа Зеландия және Үндістан "стартқа дайындалатын" деп аталды, өйткені оларда әзірге нақты басшылық қағидаттар жоқ, бірақ финтех-экожүйе мұнда өсіп келеді. Малайзия мен Таиландқа келетін болсақ, бұл елдердегі басшылық қағидаттар 2019 жылдың ортасынан 2020 жылдың басына дейінгі кезеңде жарияланатын болады деп күтілуде. Ал қытай мен Жапонияны баяндаманың авторлары "әлеуеті бар алыптар" деп атады.

Индонезия, Вьетнам, Тайвань және Филиппин әлі басқа басымдықтар бар-қаржылық қосу. Осы мақсатқа жеткеннен кейін ғана олар OpenBanking ауыса алады.

"Азия-Тынық мұхиты аймағындағы OpenBanking Еуропадан ерекшеленеді, бұл негізінен реттеуші органдарға байланысты. Жалпы, Азия-Тынық мұхиты аймағында орналасқан банктер OpenBanking стандартын енгізу қарқынын өздері таңдай алады және үшінші тараптармен әріптестікке қолайлы көзқарасты анықтай алады", - деп атап өтті баяндама авторлары. Естеріңізге сала кетейік, ЕО елдерінде 2018 жылдың қаңтарынан бастап банктерді бағдарламалық интерфейстер (API) мен қаржы секторында жұмыс істейтін үшінші тұлғаларға клиенттік деректер базасын ұсынуға міндеттейтін PSD2 төлем директивасы жұмыс істейді.

Қорытынды

Сонымен, Finastra зерттеудің негізгі қорытындылары келесідей:

- Сингапур мен Гонконг Австралиямен қатар, Азия-Тынық мұхиты аймағының OpenBanking дайындық саласындағы ірі нарықтары болып табылады.

- Банктердің 85% платформалар клиенттік, іскерлік және технологиялық мүмкіндіктерді біріктірудің кілті болады деп келіседі.

- Азия-Тынық мұхиты аймағындағы банктердің тек 25% - ы ғана деректерді түрлендірудің озық сатысында тұр.

ЕҮ үш негізгі фактор бөледі: нарық көлемі, дарындар пулы және венчурлық капитал. Және, ЕҮ бағалауына сәйкес, бұл факторлар бүгін тек екі елде - Ұлыбританияда (Лондон) және АҚШ-та (Нью-Йорк және Кремний алқабы) тамаша қалыптасады. Франция мен Германия сол факторларға сүйене отырып, оларды қуып жетуге тырысады, ал басқа елдер жаңа бірегей артықшылықтар жасауға тырысады. Мысалы, Австралия финтех-стартаптарға арналған өзіндік жұмақ болуға ұмтыла отырып, қаржы секторын реттеуді жетілдіреді, ал Гонконг ең озық тұтынушыларды бастауыш компанияларға ұсыну үшін финтехтің өмірдің барлық салаларына енуін ынталандырады.

Әдебиеттер тізімі

1. Саида Сейдахметова «Что сдерживает развитие финансовых технологий в Казахстане», 2016
2. Ирина Довыденко «Privatebanking: что происходит в мире», 2020
3. Максим Чернушенко «Как финтех используют в азиатском e-commerce», 2020

Сингапур банкі - OCBC

Е.О. Сейдіғазым

«Қаржы» кафедрасының оқытушысы, э.ғ.м.

академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Қарағанды қ.

Аннотация: Бұл мақалада Сингапур банкісінің даму мысалдары келтіріліп, кеңінен талқыланған. Қаржы технологияларының енгізу жағынан қателері мен үздік тәжірибелері қарастырылған.

Кілт сөздер: финтех, OCBC Банк, Қытай банктері, Даму банкі